

4.3. Kleine bouwkundige elementen

4.3.1. Hekwerken

Historisch beeld

Historische hekwerken zijn gemaakt van hout, metaal en/of steenachtige materialen al dan niet op een gemetselde of betonnen fundering en eventueel voorzien van poortjes en doorgangen. Hekwerken worden ook gecombineerd met gemetselde muren en poorten.

In groen erfgoed komen historische hekwerken voor met een monumentale waarde als bouwkundig element.

Doel van het onderhoud

- Behouden van het historisch bouwkundig element als onderdeel van de historische aanleg.
- Behouden van de scheidende functie van het hekwerk en het goed functioneren van poorten.

Materieel en werkwijze

- ~ Reinig op een manier en met materiaal wat geen schade toebrengt aan het hekwerk en zijn constructie. Gebruik bijvoorbeeld geen hogedrukreiniger die schade kan toebrengen aan houtoppervlak, schilderwerk en metselwerk.

Uitvoerende werkzaamheden

Ingroei verwijderen

- ~ Verwijder jaarlijks ingroei van ongewenste kruiden, gras, heesters en klimplanten.

Onderhoud bouwkundige elementen

- ~ Controleer regelmatig het hekwerk, de poorten en doorgangen op functioneren, stabiliteit, beschadigingen, verfwerk en slijtage.
- ~ Reinig indien gewenst het hekwerk volgens de daarvoor meest geschikt reinigingsmethode.
- ~ Repareer de beschadigingen waar nodig met gebruik van de aanwezige materiaalsoorten en constructiemethoden.

Aandachtspunten

- ~ *Zie 3.3.1.*
- ~ *Het uitvoeren van reparatie- en restauratiewerkzaamheden aan monumentale hekwerken en poorten wordt uitgevoerd volgens de daarvoor geldende URL, waaronder:*
  - *Metselwerk: URL 4003 Historisch metselwerk;*
  - *Voegwerk: URL 4006 Historisch voegwerk;*
  - *Schilderwerk: URL 4009 Historisch schilderwerk;*
  - *Steenhouwwerk: URL 4007 Steenhouwwerk.*

4.3.2. Pergola's

Historisch beeld

Historische pergola's zijn gemaakt van hout of metaal al dan niet op gemetselde zuilen en betonnen fundering. In groen erfgoed komen historische pergola's voor met een monumentale waarde als bouwkundig element, vooral uit de periode van de architectonische tuinstijl.

Doel van het onderhoud

- Behouden van het historisch bouwkundig element als architectonisch onderdeel van de historische aanleg.
- Behouden van de dragende functie voor klimplanten.

Materieel en werkwijze

- ~ Reinig op een manier en met materiaal wat geen schade toebrengt aan de pergola. Gebruik bijvoorbeeld geen hogedrukreiniger die schade kan toebrengen aan houtoppervlak, schilderwerk en metselwerk.

Uitvoerende werkzaamheden

Onderhoud klim- en leiplanten

- ~ Zie 5.2.5.

Onderhoud bouwkundige elementen

- ~ Controleer regelmatig de pergola op stabiliteit, beschadigingen, schilderwerk en slijtage.
- ~ Reinig indien gewenst de pergola volgens de daarvoor meest geschikt reinigingsmethode.
- ~ Repareer de beschadigingen waar nodig met gebruik van de aanwezige materiaalsoorten en constructiemethoden.

Aandachtspunten

- ~ Zie 3.3.1.
- ~ *Het uitvoeren van reparatie- en restauratiewerkzaamheden aan monumentale bouwkundige elementen wordt uitgevoerd volgens de daarvoor geldende URL, waaronder:*
  - *Metselwerk: URL 4003 Historisch metselwerk;*
  - *Voegwerk: URL 4006 Historisch voegwerk;*
  - *Schilderwerk: URL 4009 Historisch schilderwerk;*
  - *Steenhouwwerk: URL 4007 Steenhouwwerk.*

4.3.3. Tuinvazen en tuinbeelden

Historisch beeld

In groen erfgoed komen historische tuinvazen, beelden en andere tuinsieraden voor, vaak met een grote kunst- en cultuurhistorische waarde.

Doel van het onderhoud

- Behouden van het historisch en kunsthistorische tuinornament.
- Behouden van de relatie van het tuinelement in de gehele compositie van de aanleg.

Materieel en werkwijze

- ~ Raadpleeg voor het reinigen een deskundige over de te volgen reinigingsmethode. Gebruik geen hogedrukreiniger, harde borstels of chemische schoonmaakmiddelen die schade kunnen toebrengen.
- ~ Het reinigen van kunsthistorisch waardevolle tuinornamenten mag uitsluitend worden uitgevoerd door een erkend restaurateur.
- ~ Werk altijd, ook bij in- en ontkasten, zorgvuldig om schade te voorkomen.

Zie voor meer informatie over het omgaan met tuinvazen en beelden de site van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (zie Bijlage 5).

Uitvoerende werkzaamheden

Onderhoud ornamenten

- ~ Controleer regelmatig het tuinornament op beschadiging en stabiliteit van de plaatsing.
- ~ Reinig indien noodzakelijk het tuinornament volgens de daarvoor meest geschikt reinigingsmethode.

Inkasten

- ~ Als bescherming tegen winterse invloeden kunnen waardevolle tuinbeelden en tuinornamenten worden ingekast.
- ~ Sla in de zomerperiode de kasten op met aandacht voor bescherming van hout en schilderwerk.
- ~ Controleer de kasten op beschadigingen en schilderwerk en repareer deze indien nodig.

Aandachtspunten

- ~ Zie 3.3.1.

4.3.4. Meubilair

Historisch beeld

In groen erfgoed komen verschillende soorten meubilair voor, soms met een (kunst)historische waarde.

Doel van het onderhoud

- Verlengen van de levensduur.
- Behouden van de functie van het meubilair.

Materieel en werkwijze

- ~ Raadpleeg voor het reinigen van historisch tuin- en parkmeubilair een deskundige over de te volgen reinigingsmethode.
- ~ Gebruik bij het reinigen geen hogedrukreiniger, harde borstels of chemische schoonmaakmiddelen die schade kunnen toebrengen.

Uitvoerende werkzaamheden

Onderhoud meubilair

- ~ Controleer regelmatig het meubilair op beschadiging en stabiliteit van de plaatsing.
- ~ Reinig indien nodig het meubilair volgens de daarvoor meest geschikt reinigingsmethode
- ~ Gebruik bij herstellend schilderwerk de juiste verf- of laksoort in de kleur die aansluit bij de historische context. Raadpleeg een specialist als het om een bijzondere afwerking gaat.

Aandachtspunten

- ~ Zie 3.3.1.
- ~ *Het uitvoeren van reparatie- en restauratiewerkzaamheden aan monumentaal meubilair wordt uitgevoerd volgens de daarvoor geldende URL, waaronder:*
  - *Metselwerk: URL 4003 Historisch metselwerk;*
  - *Voegwerk: URL 4006 Historisch voegwerk;*
  - *Schilderwerk: URL 4009 Historisch schilderwerk;*
  - *Steenhouwwerk: URL 4007 Steenhouwwerk.*